

**SECȚIUNEA: COLECȚIILE BIBLIOTECII -
GRIJA ȘI MÎNDRIA UNUI ADEVĂRAT BIBLIOTECAR**

SECTION: *COLLECTIONS LIBRARY – THE PRIDE OF A TRUE LIBRARIAN*

ABORDAREA SISTEMICĂ A COLECȚIILOR BȘ USARB

SYSTEMATIC APPROACH TO BȘ USARB COLLECTIONS

**ELENA HARCONIȚA,
LINA MIHALUȚA**

Abstract: *Under the impact of new information and communication technologies today the Library remains to be a universal communication space, interacting with society, primarily through its documentary collections. They are a means a form of long-term existence of universal knowledge, experiences, discoveries, inventions, ideas, thoughts, and human feelings of human.*

Keywords: *academic library, library collections, statistics, active users, loans*

Conform unor teorii susținute în ultimii ani biblioteca tradițională pare a fi depășită cu desăvârșire, locul ei fiind ocupat tot mai insistent de biblioteca virtuală. Iată de ce, odată cu începerea erei electronice, bibliotecarii au înțeles că trebuie să regîndească foarte repede rolul bibliotecilor tradiționale.

Ce ne oferă noul mediu electronic? Cum completează ori afectează perspectivele de dezvoltare ale bibliotecilor? Își va păstra oare biblioteca denumirea sa clasică ?

Datele statistice demonstrează că Internetul conține deja mai multe documente decît toate bibliotecile lumii, numărul de utilizatori ai Internetului crește masiv în fiecare an, mai bine decît de două ori. Tineretul declară că nu mai dorește să revină la cuvîntul tipărit pe hîrtie. Desigur, documentele electronice și noile tehnologii informaționale oferă mult mai multe și distincte avantaje de care bibliotecile au nevoie.

Dar și documentele tipărite păstrează semnificația lor, deoarece biblioteca rămîne să fie unicul loc accesibil pentru cei care asigură legătura dintre civilizația contemporană cu trecutul și viitorul, cu oamenii din diferite spații geografice. Care nu ar fi biblioteca – virtuală sau tradițională, ori bibliotecă – hibrid, precum este Biblioteca universității bălțene, ea rămîne un spațiu universal de comunicare ce interacționează cu societatea, în primul rînd, prin intermediul colecțiilor sale documentare. Acestea fiind un mijloc și o formă de existență pe termen lung a cunoștințelor universale, experiențelor, descoperirilor, invențiilor, gîndurilor, ideilor și sentimentelor omenești.

Prin urmare, misiunea principală a Bibliotecii este de a păstra și a spori acest mediu științifico-cultural, care permite fiecăruia, odată intrat în aceste spații, să se simtă implicat personal în creativitatea cultural – științifică, să conceapă Biblioteca nu doar ca pe o instituție care deține documentele și informațiile necesare, dar ca pe un *labirint* (Umberto Eco) al cunoașterii umane, exprimat prin semne și coduri. Ieșirea dintr-un astfel de *labirint* pentru fiecare este doar ca să învețe să citească Biblioteca și

mai ales Colecțiile ei ca pe un Text în care există legăturile și legitățile sale.

Cu atât mai mult noi, bibliotecarii, trebuie să știm a face aceste importante lecturi profesionale.

În mediul profesional devine tot mai cunoscută structură celor patru componente, emisă de biblioteconomistul rus Iurie Stolearov, structură ce se pliază perfect pe instituția bibliotecară: cine, ce, cui, cu ce ?

Cine? Bibliotecarii, 43 ori 83 % sînt deținători ai categoriilor de calificare, profesioniști cu studii superioare, inclusiv 16 cu studii de specialitate, organizatori ai manifestărilor științifice (circa 6 anual), prezentare de 25 – 30 de comunicări la întruniri profesionale instituționale și naționale, editarea a 7-10 titluri de lucrări bio și bibliografice, materiale ale colocviilor și realizării funcțiilor de Centru Biblioteconomic Departamental pentru circa 600 de biblioteci școlare din 15 raioane de Nord și municipiul Bălți.

CATEGORIE superioară	Categorie întâi	Categorie doi	Fără categorie	TOTAL
14	19	10	9	52

Ce? Colecții valoroase și variate, pe diverse suporturi informaționale dezvoltate în timp.

La sfârșitul secolului XX s-au făcute unele tentative de cercetare interdisciplinară a fenomenului de colecții bibliotecare. Astfel, au apărut mai multe concepte, printre care cel culturologic și filozofic, structural - funcțional, cognitiv și semiotic.

În lucrările lui Umberto Eco și J. L. Borges bibliotecă și colecțiile sale sînt o reală colecție de documente, o instituție concretă, cu aspectele ei pozitive și dezavantajele, care corelează cu gîndirea abstractă: labirint spiritual (labirintul cunoașterii umane) și material (clădirea bibliotecii și rafturile cu cărți) în care te poți pierde (Umberto Eco), ori Universul și „o colecție de cărți care îți explică totul în lume" (J.L.Borges), „sanctuarul de sentimente și gînduri", „Templul Înțelepciunii".

În calitate de instituție socio-culturală Biblioteca este reprezentată drept un model de cunoaștere a lumii. Principala cale de acces la și de difuzare a cunoștințelor aici este colecția de bibliotecă – aceste metasemne și documentele sale constitutive - semnele. Conceptul structural și funcțional al colecției bibliotecii susține importanța documentului ca unul dintre cele mai valoroase componente. Lui îi aparține ideea că colecțiile bibliotecii reprezintă un sistem unic și integru, la baza căruia se află documentul. Abordarea sistemică a colecțiilor bibliotecare, în special astăzi, este deosebit de semnificativă. Conform acesteia colecțiile bibliotecare reprezintă un sistem structural complex - parte componentă a unui metasistem, care simbolizează cultura și știința organizate în mod ierarhic și concretizate în diverse forme materiale - Semne și Text.

Funcția Bibliotecii este să combine toate aceste semne indiferent de suportul pe care se află și să îl transforme pe bibliotecar din proprietar în browser - bibliotecar. Dezvoltarea sistemelor electronice de informare extind substanțial aria de căutare rapidă a full-textelor din colecțiile altor biblioteci și agenții de informații, astfel astăzi bibliotecile pot renunța la exhaustivitatea propriilor colecții. Ceea ce de fapt se și întîmplă la Bălți.

În cele ce urmează prezentăm câteva diagrame ce reprezintă evoluția colecțiilor, începînd cu anul 2001.

Fig.1

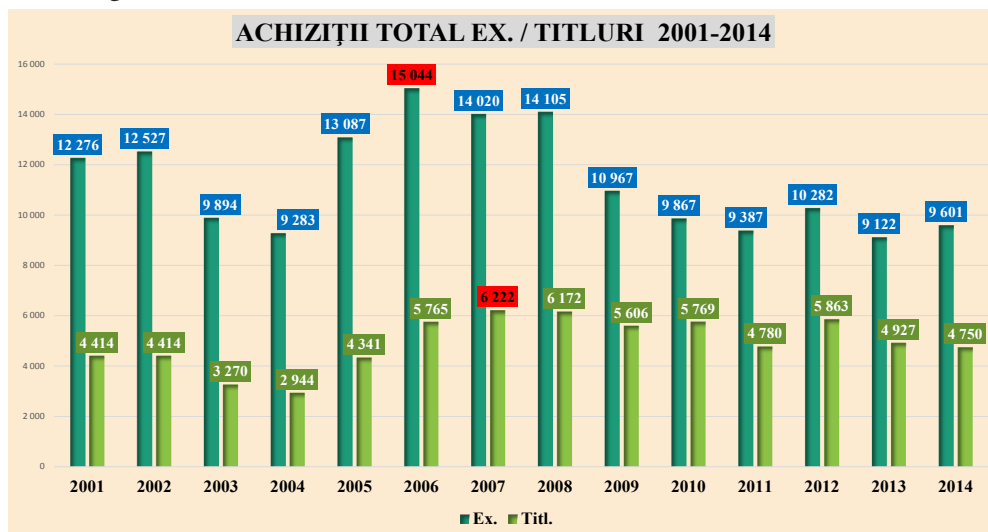
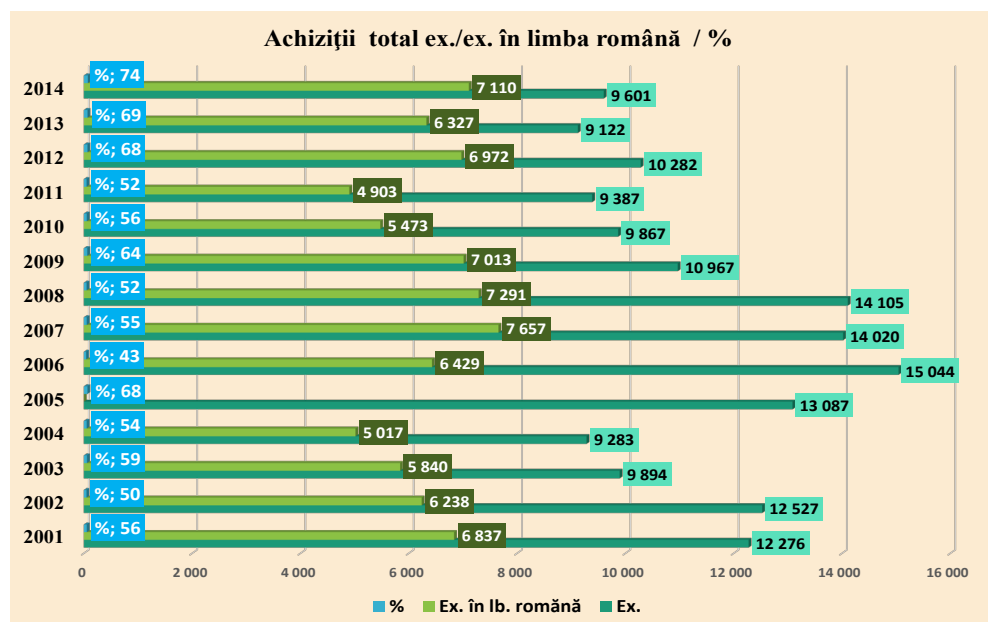

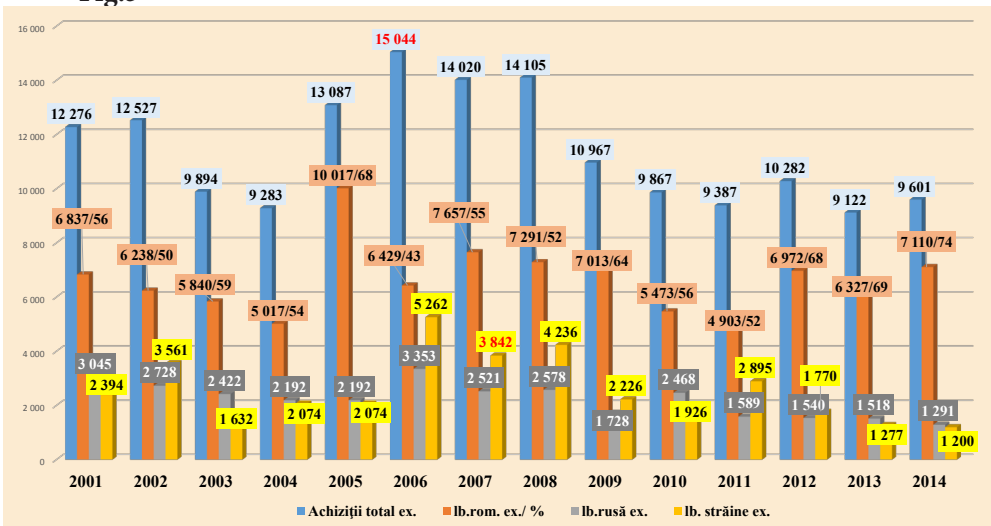
Fig.2

Timp de 14 ani au fost achiziționate 167 452 unități materiale noi în 65 337 titluri, în medie câte 2,6 titluri per unitate. Din ele 88 124 exemplare, ori circa 53% le constituie documentele în limba română. Nu au lipsit din noile achiziții nici publicațiile în limbile rusă – 31 345 ori 19 % și celelalte limbri străine - engleză, franceză, germană, italiană ș.a. – 36 369 ori 22 %.

Achiziții total ex./lb.rom.ex./% ; rusă ex./străine ex.

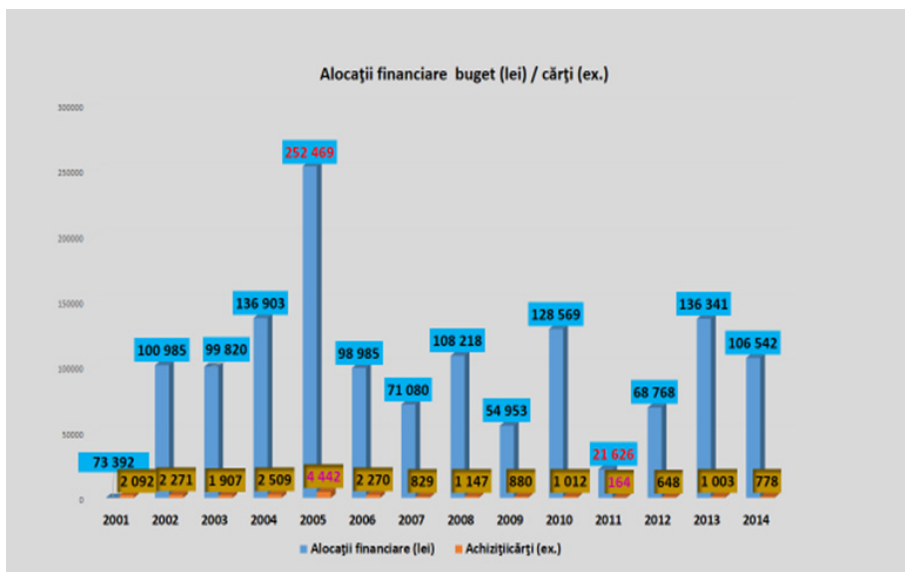
Fig.3

Dacă în procesul de selecție și achiziție bibliotecarii au urmărit acoperirea echilibrată a tuturor disciplinelor studiate în USARB, inclusiv pe limbi, nu se poate spune același lucru și despre alocațiile financiare dirijate de autorități pentru achiziția cărților și abonarea publicațiilor periodice.

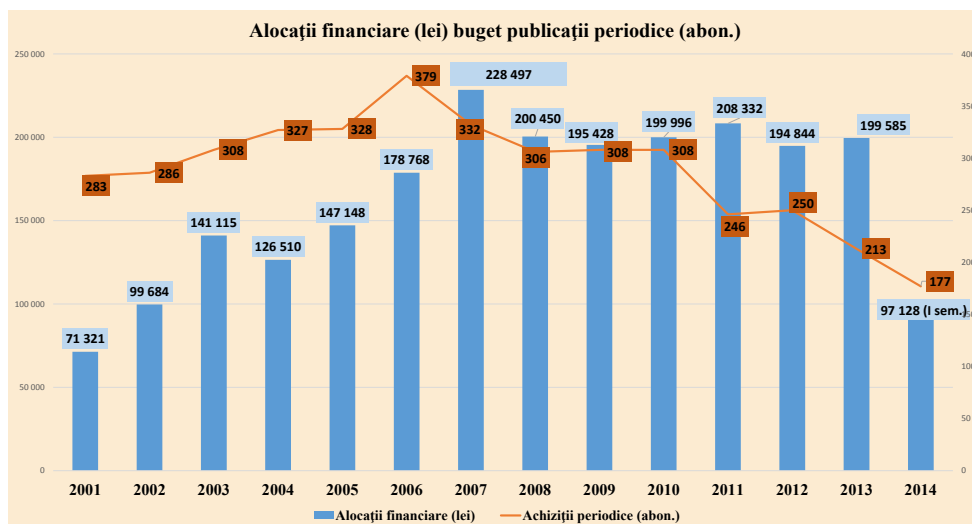
Cei mai mulți bani, 252 469 lei a cheltuit instituția pentru achiziția a 4 442 de cărți în anul 2005, iar cea mai mică investiție financiară a fost făcută în anul 2011- doar 21 626 lei, care au acoperit costul a numai 164 de cărți.

Fig.4

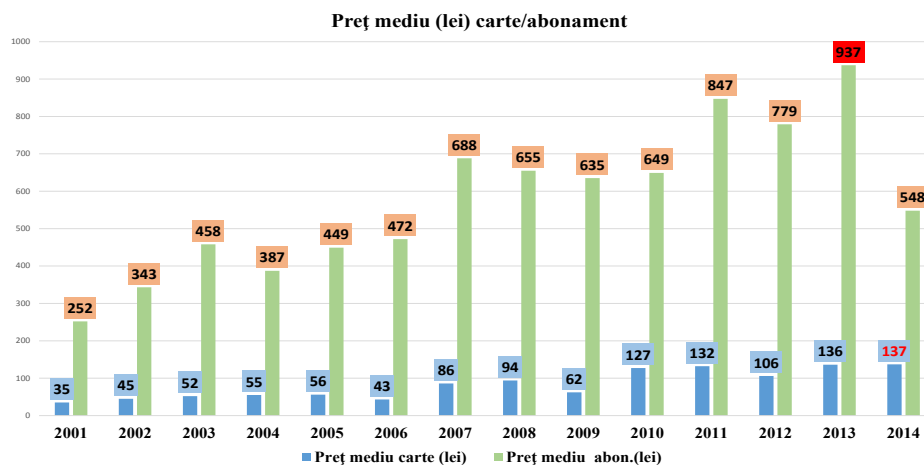
În dezvoltarea resurselor informaționale din cei 14 ani ai acestui secol este vizibilă o miză tot mai mare pe donații și o valoare, puțin variabilă, a alocațiilor din buget. Dacă două treimi din cei 300 000 lei, de care beneficiază Biblioteca anual, sînt cheltuite pentru abonamentele la publicațiile periodice, atunci cărților le revine de la 60 000 pînă la 136 341 lei anual, ceea ce nu numai că reduce numărul documentelor noi integrate în colecția Bibliotecii, dar și formează grave lacune care nu se mai pot recupera în timp.

Fig. 5

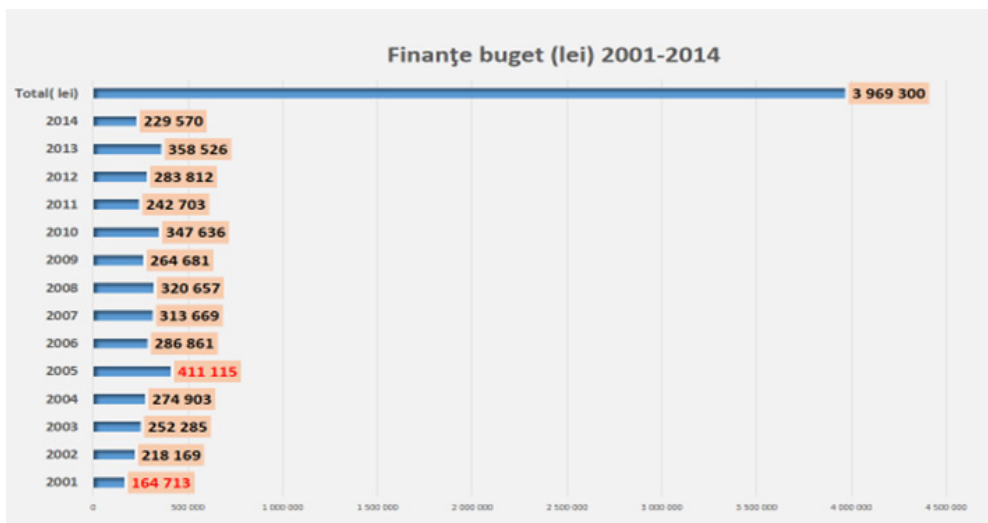
Numărul de studenți în acești a crescut, chiar dacă se vede o descreștere cu 300 de studenți, dar s-au adăugat circa 1 000 de masteranzi (2001 – 5 928 studenți; 2014 – 5 698 studenți, plus 1000 de masteranzi). Acest fapt nu numai că nu ar trebui să influențeze bugetul orientat spre resursele informaționale, dat din contra ar fi trebuit să îl mărească, cu atît mai mult că prețul mediu al unei cărți și a unui abonament la publicații periodice a crescut considerabil : de la 35 lei la 137 lei și de la 252 la 937 lei.

Fig. 6

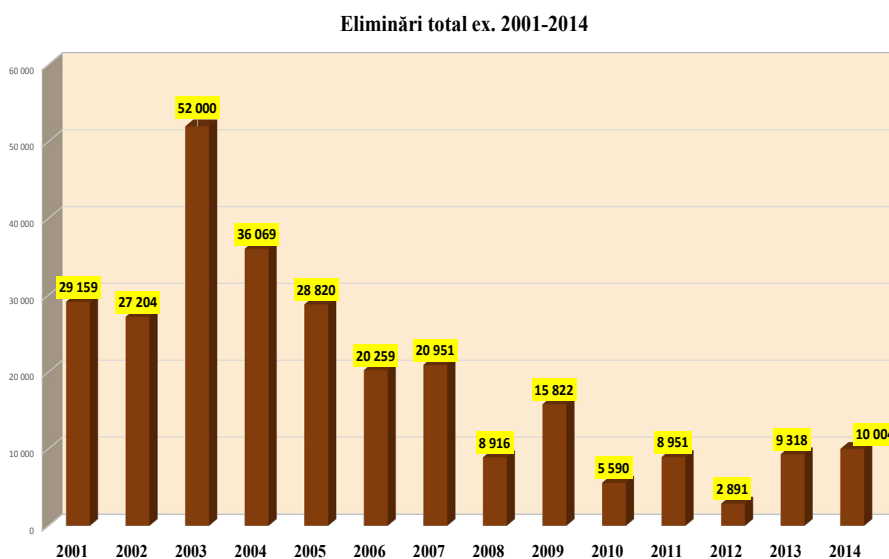
Nu știm care ar fi trebui să fie procentul finanțelor bugetare pentru acoperirea informațională a disciplinilor predate și a cercetărilor științifice din tot volumul lor universitar, știm doar că în total în acești ani s-au cheltuit 3 969 300 lei, cifră pe care bibliotecarii consideră că trebuie să fie mult mai mare.

Fig. 7

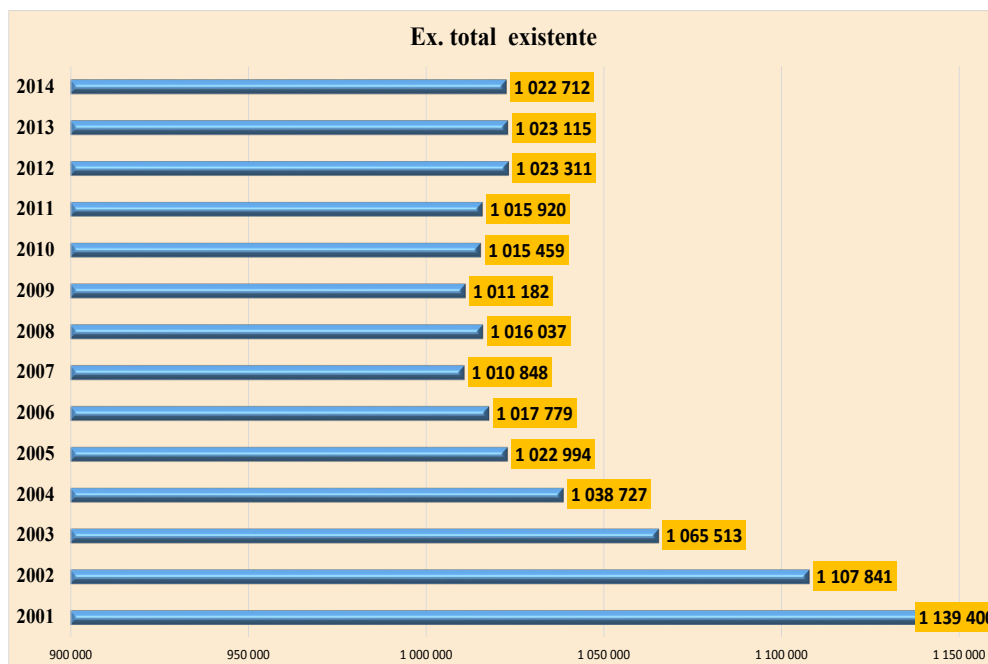
Concomitent, pentru a asigura o circulație cât mai înaltă a colecțiilor, în fiecare an conform unui plan strategic, are loc deselecția și eliminarea documentelor depășite fizic și moral.

Fig.8

Astfel, în această perioadă au fost decontate 275 954 unități materiale, de 1,65 ori mai multe decât au fost achiziționate din buget. La începutul anului 2015 colecțiile bibliotecii numărau 1 022 712 volume față de 1 139 400 documente în anul 2001, deci o scădere de 116 688 ex. Nu putem afirma acelaș lucru despre titluri, dacă în anul de start a studiului nostru erau 250 231 titluri, la finele lui 2014 – 294 571, o creștere de 44 340 titluri, ceea ce aduce plusvaloare semnificativă calității colecțiilor oferite cititorilor din USARB.

Fig.9

Cui ? În anul 2001 de serviciile infobibliotecare beneficiau 7 478 de utilizatori activi, în anul 2014 erau deja 8 691 utilizatori înscriși: studenți la secția de zi și frecvență redusă, liceeni, cadre didactice, colaboratori, masteranzi, doctoranzi, precum și utilizatori nespecifici: învățători și liceeni, intelectuali din municipiu.

Fig.10

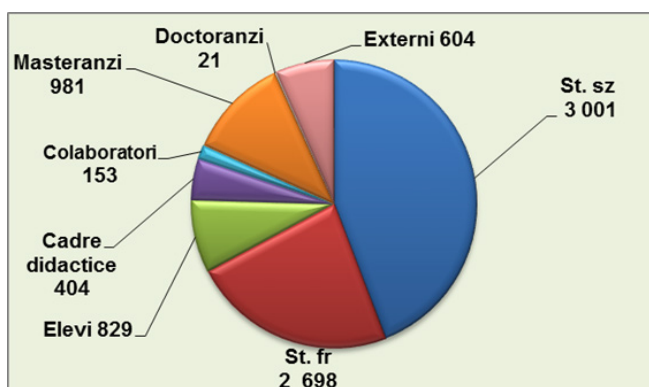
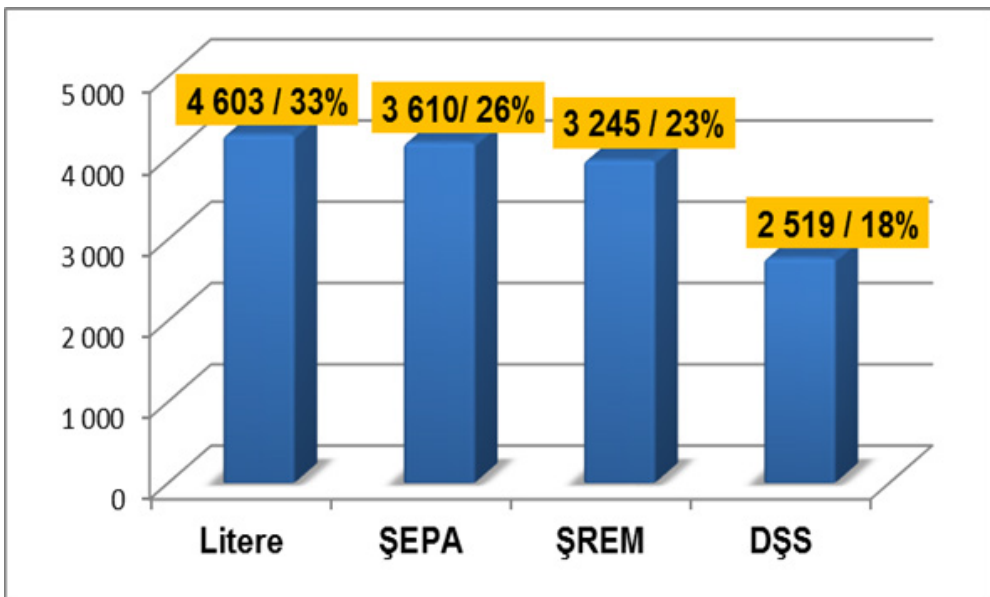
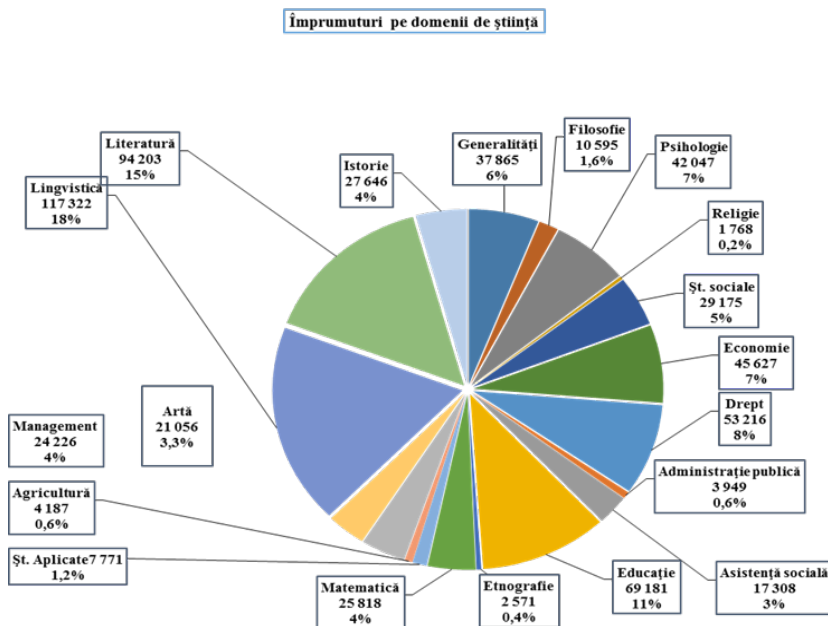

Fig.11 CITITORI ÎNSCRIȘI PER FACULTĂȚI

Cei mai mulți cititori îi constituie cei care se interesează de domeniul lingvistic și literatură, de aceea dacă urmărim diagramele din figurile 1, 2, 3, 10, 11 vom observa raportul dintre achizițiile pe domenii, numărul de utilizatori și numărul de împrumuturi pe aceleași domenii de știință.

Fig.12

Nici odată nu ne-am permis luxul de a achiziționa „toate și pentru toți”. Cu atât mai mult astăzi când bugetele au devenit atât de austere, iar prețurile cresc tot mai mult. Pentru aceasta bibliotecarii trebuie să fie vigilenți și să elimine tot ce este perimat, fiindcă a salva totul - este nerezonabil, pentru că oamenii au nevoie să gândească și să reinventeze, cu atât mai mult că stocurile informaționale au devenit atât de mari și este foarte greu să găsești ceva anume.

Bibliotecile, susțin specialiștii - biblioteconomiști, ar trebui să cadă de acord asupra unui echilibru dinamic de păstrare a nucleului și a lucrărilor clasice, de a permite utilizatorilor să meargă doar înainte, dar să nu uite să privească și înapoi. În acest context se potrivește foarte bine următorul citat: „Bibliotecile proaste construiesc colecții. Cele bune, servicii. Iar bibliotecile mari construiesc comunități.” Nu-mi aparține (este un citat din R. David Lankes, profesor la Universitatea Syracuse și specialist în biblioteconomie). Dar e concluzia cu care vreau să închei, fiindcă nu văd alta mai frumoasă, mai dătătoare de inspirație și mai potrivită pentru responsabilă muncă pe care o depunem noi, bibliotecarii.” Bogdan Ghiurco <https://anbpriasi.wordpress.com/2016/01/15/biblioteca-nu-e-carti/>